

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI ERIKOISLÄÄKÄRIN JA ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN TUTKINNOISTA

1 Tausta ja pääasiallinen sisältö

Yliopistolain (558/2009) 7 §:n 1 momentin mukaan yliopistoissa voidaan suorittaa alempia ja ylempiä korkeakoulututkintoja sekä tieteellisiä, taiteellisia ja ammatillisia jatkotutkintoja. Yliopistolain 7 §:n 3 momentin mukaan yliopistoissa suoritettavista tukinnoista, tutkintojen tavoitteista, opintojen rakenteesta ja muista opintojen perusteista sekä siitä, mitä tutkintoja kussakin yliopistossa voidaan suorittaa (koulutusvastuu) säädetään valtioneuvoston asetuksella. Koulutusvastuun tarkemmasta jakautumisesta yliopistojen kesken ja koulutusohjelmista sekä siitä, mitä koulutusohjelmia kussakin yliopistossa on, säädetään yliopiston esityksestä opetusministeriön asetuksella

Yliopistojen tutkinnoista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (794/2004) säädetään yliopistoissa suoritettavista alemmista ja ylemmistä korkeakoulututkinnoista sekä tieteellisistä ja taiteellisista jatkotutkinnoista. Sen sijaan erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin tutkinnoista, jotka ovat ammatillisia jatkotutkintoja, säädetään erikseen erikoislääkärin tutkinnosta annetussa asetuksessa (678/1998, jäljempänä erikoislääkäriasetus) ja erikoishammaslääkärin tutkinnosta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (316/2003, jäljempänä erikoishammaslääkäriasetus).

Erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin tutkinnoista annetut asetukset sisältävät säännökset yliopistojen koulutusvastuusta, koulutukseen ottamisesta, koulutuksen tavoitteista ja järjestämistavasta, koulutusohjelmista ja niiden pituudesta, tutkinnon suorittamisesta sekä koulutuksen yhteistyöelimistä.

Erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärintutkintoon johtava koulutus järjestetään koulutusohjelmina. Erikoislääkärin tutkintoon johtavia koulutusohjelmia (erikoisaloja) on yhteensä 49 ja niiden pituus on koulutusohjelmasta riippuen viisi tai kuusi vuotta. Erikoishammaslääkärin tutkintoon johtavia koulutusohjelmia (erikoisaloja) on kolme ja niiden pituus on koulutusohjelmasta riippuen kolme tai kuusi vuotta. Erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin tutkinnon suorittamiseksi tulee toimia kouluttajan ohjaamana yliopiston hyväksymässä erikoisalan koulutukseen tarkoitettussa virassa, toimessa tai tehtävässä koulutusohjelmasta riippuen kolme, viisi tai kuusi vuotta. Koulutukseen sisältyy myös teoriaopintoja sekä yliopistojen yhteistyönä järjestettävä valtakunnallinen erityisalakohdainen kuulustelu.

Vähintään puolet erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta tulee suorittaa yliopistollisen sairaalan ulkopuolella (lukuun ottamatta kymmentä asetuksessa mainittua erikoistumisalaa) ja tästä ajasta vähintään yhdeksän kuukautta terveyskeskuksessa. Erikoislääkärin tutkintoon johtavassa koulutuksessa yliopisto voi kuitenkin myöntää erikoisalakohdaisen poikkeuksen yliopistosairaalan ulkopuolella suoritetta-

van koulutuksen vaatimuksesta, jos keskussairaalat tai muut sairaalat eivät voi osoittaa koulutuspaikkaa kohtuullisen ajan kuluessa.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 2.7.2010 työryhmän valmistelemaan erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen valtakunnallista uudistamista toimikaudeksi 1.8.2010–28.2.2011 (jäljempänä erikoislääkärikoulutustyöryhmä). Työryhmän tavoitteena oli selvittää nykyiset koulutuksen yhteistyörakenteet riittävällä tavalla sekä tukea terveyspalvelujen ja terveyden edistämisen näkökulmasta erikoislääkärikoulutuksen ja erikoishammaslääkärikoulutuksen uudistamista viime vuosina tehtyjen selvitysten ja linjausten pohjalta.

Työryhmä käsitteli toimeksiantonsa mukaisesti lääkäreiden ja hammaslääkäreiden erikoistumiskoulutuksen sääntelytarvetta, erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen valtakunnallista ja alueellista koordinointia, uusien erikoisalojen tarvetta sekä erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen sisältökysymyksiä ja kehittämisehdotuksia sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän palvelutarpeiden mukaisesti.

Työryhmän loppuraportin (Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen uudistamistarpeet; sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2011:17) mukaan erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutus tulee säilyttää toistaiseksi yliopistollisena tutkintoon johtavana koulutuksena, josta säädetään asetuksin. Lääkärin ja hammaslääkärin erikoistumiskoulutusta koskevaa lainsäädäntöä tulisi kuitenkin yhdenmukaistaa ottaen huomioon alojen erilaisuudet. Lainsäädännön yhdenmukaistamistavoitteeseen liittyen työryhmä esitti hammaslääkäreiden kahden vuoden työkokemusta koskevan kelpoisuusvaatimuksen poistamista sekä poikkeusmahdollisuuden yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksesta ulottamista myös erikoishammaslääkärikoulutukseen.

Työryhmän mukaan erikoislääkärikoulutuksessa tulisi kiinnittää erityistä huomiota kaikkien erikoisalojen päivystysosaamiseen sekä yleisosaamiseen erityisesti sisätautien ja kirurgian erikoisaloilla. Tämä toteutettaisiin niin, että kaikkien sisätautialoille erikoistuvien tulisi suorittaa yleissisätautien erikoislääkärin tutkinto ja kirurgian aloilla runkokoulutusta pidennettäisiin.

Työryhmä esitti myös kahden uuden koulutusohjelman perustamista: erikoislääkärin tutkintoon akuuttilääketieteen koulutusohjelman ja erikoishammaslääkärin tutkintoon hammaslääketieteellisen diagnostiikan koulutusohjelman. Lisäksi työryhmä esitti lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian koulutusohjelmien yhdistämistä sekä radiologian koulutusohjelman pidentämistä viidestä vuodesta kuuteen vuoteen. Näiden säädösmuutoksia edellyttävien muutosehdotusten lisäksi työryhmä esitti useita yliopistojen toimivaltaan kuuluvia erikoislääkärikoulutuksen ja erikoishammaslääkärikoulutuksen sisältöön liittyviä kehittämisehdotuksia.

Erikoislääkärikoulutustyöryhmän työskentelyä edelsi usean vuoden valmisteleva työ, jota on tehty paitsi virkamiestyönä sosiaali- ja terveysministeriössä ja opetus- ja kulttuuriministeriössä, myös erilaisissa yhteistyökokouksissa ja työryhmissä. Työryhmällä oli työnsä pohjana useita erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta tehtyjä selvityksiä. Sosiaali- ja terveysministeriön ja opetusministeriön asettamat selvityshenkilöt Anja Tuulonen ja Hannu Puolijoki taustaryhmineen selvittivät erikoislää-

käri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen ja palvelujärjestelmätarpeiden vastaavuutta vuosina 2006–2007 (Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen arviointi, sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:47). Selvityksen mukaan erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutus vastaa vähintään tyydyttävästi palvelujärjestelmän tarpeita. Selvitysmiehet ehdottivat kuitenkin useita kehittämistoimenpiteitä, muun muassa erikoislääkärikoulutukseen uutta päivystyslääketieteen koulutusohjelmaa ja erikoishammaslääkärikoulutukseen uutta hammaslääketieteellisen diagnostiikan koulutusohjelmaa. Sisätautien ja kirurgian erikoisalojen yleisosaamisen vahvistamiseksi selvitysmiehet ehdottivat kirurgian ja sisätautien erikoislääkärin tutkinnon lyhentämistä kuudesta vuodesta viiteen vuoteen, jonka jälkeen olisi mahdollista suorittaa toinen kolme lisäkoulutusvuotta edellyttävä eriytyvä koulutus. Selvitysmiesten ehdotusten jatkovalmistelu kuitenkin keskeytyi niistä saatujen ristiriitaisten kannanottojen vuoksi. Sosiaali- ja terveysministeriö tilasi lisäksi vuonna 2009 dosentti Taina Autilta erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen hallinnointikysymyksiä koskevan selvitystyön (julkaisematon).

Erikoislääkäri työryhmän työn valmistuttua Itä-Suomen yliopisto on tehnyt 7.6.2011 opetus- ja kulttuuriministeriölle esityksen erikoishammaslääkärin tutkinnonanto-oikeuden saamisesta. Itä-Suomen yliopistolle myönnettiin oikeus antaa hammaslääketieteen perustutkintoja ja tieteellisiä jatkotutkintoja vuoden 2010 alusta (valtioneuvoston asetus yliopistojen tutkinnoista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta 1136/2009). Tämän jälkeen myös Tampereen yliopisto on 21.10.2011 tehnyt opetus- ja kulttuuriministeriölle esityksen erikoishammaslääkärin tutkinnonanto-oikeuden saamiseksi.

Helsingin yliopisto on lisäksi tehnyt 5.10.2011 esityksen klinisen kemian koulutusohjelman nimen muuttamisesta laboratoriolääketieteen koulutusohjelmaksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmän esitysten pohjalta esitetään, että erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen sääntelyn yhdenmukaistamiseksi nykyiset erikoislääkärin tutkintoa ja erikoishammaslääkärin tutkintoa koskevien asetusten säännökset yhdistettäisiin valtioneuvoston asetukseksi erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin tutkinnoista.

Ehdotettavat erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin tutkintoja koskevat sisällölliset muutokset perustuvat sosiaali- ja terveysministeriön työryhmän esityksiin sekä yliopistojen opetus- ja kulttuuriministeriölle tekemiin esityksiin. Muilta osin erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutukseen ei esitetä sisällöllisiä muutoksia.

2 Yksityiskohtaiset perustelut

1 § Soveltamisala

Ehdotettavassa 1 §:ssä säädettäisiin asetuksen soveltamisalasta. Säännöksen mukaan erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin tutkinnot olisivat jatkossakin yliopistojen ammatillisia jatkotutkintoja.

Vaikka erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin koulutus johtaa yliopistolliseen tutkintoon, niiden pääasiallinen suorittamistapa on kuitenkin ohjattu työskentely alan tehtävissä. Suurimmassa osassa Euroopan unionin jäsenvaltioita erikoislääkärikoulutus ei ole tutkintoon johtavaa koulutusta, ainoastaan Suomessa ja Italiassa koulutus johtaa tutkintoon.

Lausuntokierrokselle 14.9.2011 lähteneessä luonnoksessa koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaksi 2011-2016 opetus- ja kulttuuriministeriö esittää, että sosiaali- ja terveysministeriön asemaa erikoislääkärikoulutuksen kehittämisessä vahvistettaisiin. Lisäksi kehittämissuunnitelmassa todetaan pääministeri Kataisen hallitusohjelman mukaisesti, että on tarpeen kehittää korkeakoulututkinnon jälkeistä koulutusta muodostamalla laajoja osaamiskokonaisuuksia mm. nykyisten erikoistumiskoulutusten ja -opintojen pohjalta. Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta kehitettäisiin tulevaisuudessa osana muuta tutkinnonjälkeistä koulutusta.

2 § Koulutusvastuu

Ehdotettavassa 2 §:ssä säädettäisiin erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin tutkintoja koskevasta koulutusvastuusta. Itä-Suomen yliopiston esityksen mukaisesti ehdotetaan, että myös Itä-Suomen yliopistossa voitaisiin suorittaa erikoishammaslääkärin tutkinto vastaavasti kuin muissakin hammaslääketieteen perustutkintoja myöntävissä yliopistoissa. Muutoin yliopistojen koulutusvastuut säilyisivät ennallaan.

Itä-Suomen yliopiston lisäksi myös Tampereen yliopisto on esittänyt erikoishammaslääkärin tutkinnon koulutusvastuuta koskevan säännöksen muuttamista siten, että Tampereen yliopistossa voisi suorittaa erikoishammaslääkärin tutkinnon. Tampereen yliopistossa ei kuitenkaan voida suorittaa hammaslääketieteen perustutkintoja eikä tieteellisiä jatkotutkintoja, minkä vuoksi ei ole koulutuspoliittisesti tarkoituksenmukaista, että Tampereen yliopistolle myönnettäisiin ainoastaan ammatillista jatkotutkintoa koskeva koulutusvastuu. Tampereen yliopisto voi jatkaa koulutusyhteistyötään muiden yliopistojen ja palvelujärjestelmän kanssa nykyiseen tapaan.

3 § Yhteistyöelimet

Pykälässä säädettäisiin erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin tutkintoon johtavan koulutuksen yhteistyöelimistä nykylainsäädäntöä vastaavasti. Pykälän 1 momentissa viitattaisiin terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 41 §:ssä tarkoitettuun neuvottelukuntaan, joka toimisi edelleen erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta koskevien kysymysten valtakunnallisena yhteistyöelimenä. Pykälän 2 momentin mukaan kunkin erikoislääkäri- tai erikoishammaslääkärikoulutusta antavan yliopiston yhteydessä olisi lisäksi alueellista yhteistyötä varten erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen alueellinen neuvottelukunta, jossa olisi yliopiston, erityisvastuualueen sairaanhoitopiirien kuntayhtymien sekä perusterveydenhuollon ja suunterveydenhuollon toimintayksiköiden nimeämiä jäseniä.

4 § Koulutukseen ottaminen

Pykälässä säädettäisiin erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin tutkintoon johtavaan koulutukseen ottamisesta.

Erikoislääkärin tutkintoa suorittamaan voitaisiin ottaa voimassa olevaa erikoislääkäriasetusta vastaavasti henkilö, joka on saanut oikeuden tai luvan harjoittaa Suomessa lääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä.

Sosiaali- ja terveysministeriön erikoislääkärikoulutustyöryhmän esityksen mukaisesti endokrinologian, gastroenterologian, infektiosairauksien, kardiologian, kliinisen hematologian, nefrologian ja reumatologian koulutusohjelmaan valittavilta edellytettäisiin lisäksi sisätautien koulutusohjelmassa suoritettua erikoislääkärin tutkintoa. Säännöksen tarkoituksena on vahvistaa sisätautien yleisosaamista ja helpottaa päivytyjärjestelyitä antamalla laajemmalle lääkärikunnalle valmiudet toimia erikoisalojen päivytyinä. Yliopistojen yhteisesti sopimissa erikoislääkärin tutkintoa koskevissa pysyväismääräyksissä on tarkoitettu hyväksilukemiskäytännöt siten, että edellä mainittuihin sisätautialoihin erikoistuvien koulutusaika olisi kokonaisuudessaan vähintään kahdeksan vuotta.

Erikoishammaslääkärin tutkintoa suorittamaan voitaisiin ottaa henkilö, joka on saanut oikeuden tai luvan harjoittaa Suomessa hammaslääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä ja joka on työskennellyt päätoimisesti hammaslääkärin kliinisissä tehtävissä vähintään kaksi vuotta. Voimassa olevaan erikoishammaslääkärin tutkinnosta annettuun valtioneuvoston asetukseen sisältyvä kahden vuoden työkokemus ehdotetaan näin ollen säilytettäväksi erikoishammaslääkäreiden kliinisten valmiuksien varmistamiseksi ottaen erityisesti huomioon yhteenlaskettu hammaslääkärin peruskoulutuksen ja erikoishammaslääkärikoulutuksen kokonaiskesto (5,5 + 3 vuotta), joka on vastaavaa lääkärin peruskoulutuksen ja erikoislääkärikoulutuksen kokonaiskesto (6 + 5/6 vuotta) huomattavasti lyhyempi. Työkokemusvaatimusta ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että se koskisi toimimista hammaslääkärin kliinisissä tehtävissä.

5 § Erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin tutkintoon johtavan koulutuksen tavoitteet

Pykälässä säädettäisiin yhteneväisesti sekä erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin tutkintoon johtavan koulutuksen tavoitteista. Säännös perustuu voimassa olevien asetusten säännöksiin erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin tutkintoon johtavien koulutusten tavoitteista.

6 § Erikoislääkärin tutkintoon johtavan koulutuksen järjestäminen

Ehdotettavan 6 §:n mukaan erikoislääkärin tutkintoon johtava koulutus järjestettäisiin edelleen koulutusohjelmoina, joiden pituus olisi koulutusohjelmasta riippuen viisi tai kuusi vuotta. Yliopistot voisivat pykälän 4 momentin mukaan edelleen muodostaa kahden tai useamman koulutusohjelman yhteisistä osuuksista yhteisen koulutusrun-

gon, kun se on perusteltua yhteisen aineksen laajuuden ja erikoislääkärin tehtävissä tarvittavien valmiuksien vuoksi.

Asetukseen ehdotetaan lisättäväksi erikoislääkärityöryhmän esityksen mukaisesti uusi kuusivuotinen *akuuttilääketieteen koulutusohjelma*, jolla osaltaan on tarkoitus vastata terveyspalvelujärjestelmän tarpeisiin päivystysoasaamisen lisäämisestä. Toukuun alusta 2011 voimaan tullut terveydenhuoltolaki edellyttää ensihoito- ja päivystysjärjestelyjen mittavaa kehittämistä ja riittävän päivystysoasaamisen turvaamista.

Päivystystoiminnan tietoinen keskittäminen on muovannut ympärivuorokautisesti päivystävät yksiköt laajoiksi yhteispäivystyksiksi, joissa hoidetaan sekä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon piiriin kuuluvia potilaita. Yhteispäivystyksille on tyypillistä lääketieteellisesti vaativa etupäivystys, monialainen takapäivystys sekä ympärivuorokautiset hoidolliset ja diagnostiset tukipalvelut. Suuret potilasmäärät ja hoidettavien sairauksien kirjon ulottuminen kaikille erikoisaloille lisäävät yhteispäivystysten lääketieteellistä haastavuutta. Päivystysten keskittäminen luo laadullisia lisävaatimuksia myös ensihoidolle.

Väestön ikääntyminen kuormittaa terveydenhuoltojärjestelmää erityisen paljon seuraavien 15–20 vuoden ajan. Päivystyksen osuus akuuttisairaaloiden kokonaiskustannuksista on jopa 40 prosenttia ja noin 80 prosenttia potilaista tulee sairaalaan päivystyspoliklinikoiden kautta. Päivystysjärjestelmän rooli on keskeinen pyrittäessä hallitsemaan terveyspalvelujen oikeaa ja tehokasta käyttöä.

Lääketieteen kehitys ja osaamisen eriytyminen suppeille erikoisaloille ovat johtaneet pulaan päivystykseen ja ensihoitoon soveltuvan koulutuksen omaavista erikoislääkäreistä. Akuuttilääketieteeseen erikoistuneiden lääkärin merkitys pitkäjänteisessä päivystystoiminnan suunnittelussa, päivittäisessä ohjauksessa, koulutustoiminnan järjestämisessä, tutkimustyössä, talouden hallinnassa ja potilasturvallisuuden varmistamisessa on ensiarvoisen tärkeää.

Akuuttilääketieteen erikoislääkärit toimisivat alueellisen päivystystoiminnan koordinoijina päivystysyksiköiden johtamisroolin lisäksi. Heidän tehtävänään olisi asemasta riippuen ohjeistaa ja kouluttaa terveyskeskukset, aluesairaalat ja päivystyspisteet sekä alueen yksityiset terveydenhuollon palveluntuottajat yhtenäisten alueellisesti sovittujen hoidon tarpeen kriteereiden käyttöön ja tarkoituksenmukaiseen hoidon porrastukseen.

Ehdotettava akuuttilääketieteen koulutusohjelma olisi mahdollista suorittaa paitsi omana kokonaisuutenaan myös tiettyjen erikoislääkärin tutkintoon johtavien koulutusohjelmien jälkeen, jolloin osa näistä koulutuksista on mahdollista lukea hyväksi akuuttilääketieteen koulutusohjelmassa suoritettavaan tutkintoon yliopistojen yhteisesti sovittavien erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräysten mukaisesti.

Asetuksessa ehdotetaan myös yhdistettäväksi nykyiset lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian koulutusohjelmat erikoislääkärityöryhmän esityksen mukaisesti yhdeksi *lasten- ja nuorisopsykiatrian koulutusohjelmaksi*. Lasten- ja nuorisopsykiatrinen hoito toteutetaan palvelujärjestelmässä useimmiten moniammatillisena yhteistyönä ja monet lääkärit suorittavat erikoislääkärin tutkinnon sekä lasten- että nuorisopsykiatrian koulutusohjelmassa. Lasten- ja nuorisopsykiatrian yhteinen koulutus on yleinen

käytäntö muualla EU:n alueella, joten koulutusohjelmien yhdistäminen helpottaisi myös alan erikoislääkärien liikkuvuutta. Koulutusohjelmien yhdistäminen ei tarkoita, että erikoisalan järjestäytymistä terveydenhuollossa tulisi muuttaa, vaan lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian palvelut voidaan edelleen järjestää tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Esityksellä ei pyritä myöskään vähentämään kummankaan alan koulutusmääriä. Koulutusohjelman sisällä voidaan painottaa tai suuntautua eri tavoin.

Asetuksessa ehdotetaan lisäksi erikoislääkärikoulutustyöryhmän esityksen mukaisesti *radiologian koulutusohjelman* pidentämistä nykyisestä viidestä vuodesta kuuteen vuoteen. Koulutusajan pidentäminen on tarpeen radiologian erikoisalan ja sen voimakkaasti kehittyneiden kuvantamismenetelmien riittäväksi omaksumiseksi koulutusajan puitteissa.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön erikoislääkäryöryhmän esittämien muutosten lisäksi kliinisen kemian koulutusohjelman nimi ehdotetaan muutettavaksi *laboratoriolääketieteen koulutusohjelmaksi*. Nimenmuutos perustuu Helsingin yliopiston 5.10.2011 tekemään esitykseen, joka on tehty yliopistojen lääketieteellisten tiedekuntien kliinisen kemian vastuuprofessoreiden esityksen pohjalta. Koulutusohjelman nykyistä nimeä voidaan pitää harhaanjohtavana, eikä se kerro, että kyse on lääketieteen eikä kemian erikoisalasta. Tästä syystä koulutusohjelma on vieras nuorille lääkäreille mikä on osaltaan saattanut vaikuttaa kliinisen kemian erikoislääkäriä varten. Laboratorio- ja lääketieteen nimenä edustaa osin jo toteutunutta ja edelleen toteutettavaa laboratorioiden palvelutoiminnan kannalta välttämätöntä laboratorioerikoisalojen lähentymistä.

7 § Erikoishammaslääkärin tutkintoon johtavan koulutuksen järjestäminen

Ehdotettavan 7 §:n mukaan myös erikoishammaslääkärin tutkintoon johtava koulutus järjestettäisiin edelleen koulutusohjelmina, joiden pituus olisi pääsääntöisesti kolme vuotta. Suu- ja leukakirurgian koulutusohjelman pituus olisi erikoislääkärin tutkintoon johtavan suu- ja leukakirurgian koulutusohjelman pituutta vastaavasti kuusi vuotta.

Asetukseen ehdotetaan lisättäväksi erikoislääkäryöryhmän esityksen mukaisesti uusi kolmevuotinen *hammaslääketieteellisen diagnostiikan koulutusohjelma*. Hammaslääketieteellinen diagnostiikka on tällä hetkellä yksi kliinisen hammashoidon koulutusohjelman osa-alueista mutta poikkeaa specialistin työn ja koulutuksen rakenteen osalta kaikista muista osa-alueista. Diagnostiikan sisällä koulutuksen pääpainoalueet suupatologia, suurradiologia ja mikrobiologia ovat tyypillisesti kliinistä toimintaa palvelevia ja tukevia aloja. Erikoistumiskoulutusta tarvitaan suun ja leukojen sairauksien histopatologisessa taudinmäärityksessä, kuvantamisessa ja mikrobiologiassa. Kaikkien diagnostiikan osa-alueiden koulutus edellyttää tiivistä yhteistyötä erikoislääkärikoulutuksen vastaavien erikoisalojen kanssa. Hammaslääketieteellisen diagnostiikan erikoishammaslääkäreiden tarve on suurin radiologiassa. Suupatologian ja suun mikrobiologian erikoishammaslääkäreitä tarvitaan lähinnä yliopistollisiin sairaaloihin ja yliopistojen hammaslääketieteen laitosten opetustehtäviin.

8 § Erikoislääkärin tutkinnon suorittaminen

Erikoislääkärin tutkinnon suorittamista koskeva 8 § vastaisi sisällöltään voimassa olevan erikoislääkäriasetuksen säännöstä erikoislääkärin tutkinnon suorittamisesta.

Pykälän 1 momentin mukaan erikoislääkärin tutkinnon suorittamiseksi lääkäriin tulisi suorittaa hyväksytysti vaadittu käytännön koulutus kouluttajan ohjaamana yliopiston hyväksymässä koulutukseen tarkoitettussa virassa, toimessa tai tehtävässä koulutusohjelmasta riippuen viisi tai kuusi vuotta. Lääkäriin tulisi suorittaa myös yliopiston hyväksymä teoriakoulutus, jonka vähimmäispituudesta ei enää ehdoteta säädettäväksi, vaan yliopistot päättäisivät teoriakoulutuksen vähimmäistuntimääristä itse. Lääkäriin tulisi nykysäännösten mukaisesti osallistua myös oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin sekä suorittaa yliopistojen yhteistyönä järjestettävä valtakunnallinen erikoisalakohtainen kuulustelu.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevan erikoislääkäriasetuksen säännöksiä vastaavasti yliopistollisen sairaan ulkopuolella ja terveyskeskuksessa suoritettavan koulutuksen vaatimuksesta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin koulutusohjelmista, joihin ei sovelleta yliopistollisen sairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutuksen vaatimusta ja pykälän 4 momentissa mainittuun vaatimukseen myönnettävästä erikoisalakohtaisten poikkeuksesta ja siihen liittyvistä menettelyistä. Säännökset vastaavat voimassa olevan erikoislääkäriasetuksen säännöksiä.

Toisin kuin voimassa olevassa erikoislääkäriasetuksessa ehdotettava pykälä ei sisältäisi säännöstä aikaisemmin suoritettujen opintojen hyväksilukemisesta. Yleinen hyväksilukemista koskeva säännös sisältyy yliopistolain 44 §:n 3 momenttiin, jota sovelletaan myös erikoislääkärin tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Hyväksilukukäytännöt on tarkoitus määritellä yliopistojen yhteisesti hyväksymissä erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksissä, jotta käytännöt olisivat yhteneväiset kaikissa yliopistoissa.

9 § Erikoishammaslääkärin tutkinnon suorittaminen

Erikoishammaslääkärin tutkinnon suorittamista koskeva 9 § vastaisi sisällöltään ja sanamuodoiltaan ehdotettavaa erikoislääkärin tutkinnon suorittamista koskevaa 8 §:ää. Pykälän 4 momentin mukaan jatkossa myös erikoishammaslääkärikoulutuksessa olisi mahdollista myöntää erikoisalakohtainen poikkeus yliopistollisen ulkopuolisen koulutuksen vaatimuksesta, koska eräillä hammaslääketieteen aloilla on ollut lähes mahdotonta saada tarkoituksenmukaista erikoisalalan koulutusta yliopistosairaalan ulkopuolella. Erityisesti poikkeusmenettelyä tarvittaneen nyt esitettävässä uudessa hammaslääketieteellisen diagnostiikan koulutusohjelmassa.

10 § Voimaantulo

Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä elokuuta 2012.

Asetuksella kumottaisiin erikoislääkärin tutkinnosta annettu asetus (678/1998) ja erikoishammaslääkärin tutkinnosta annettu valtioneuvoston asetus (316/2003).

Asetuksen voimaantulosäännös sisältäisi tavanomaisen siirtymäsäännöksen, jonka mukaan kumottujen asetusten mukaisia tutkintoja varten opiskelevilla olisi oikeus siirtyä opiskelemaan tämän asetuksen mukaisesti taikka jatkaa opintojaan kumotun asetuksen mukaan. Opiskelijan olisi kuitenkin siirryttävä opiskelemaan tämän asetuksen mukaan, jollei hän ole suorittanut kumotun asetuksen mukaista tutkintoa vuoden ---- loppuun mennessä. Yliopistot päättäisivät siirtymiseen liittyvistä järjestelyistä.

Ennen asetuksen voimaantuloa voitaisiin ryhtyä asetuksen voimaantulon edellyttämiin toimiin. Tarkoituksena on, että yliopistot päivittävät yhteisesti sovitut erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen pysyväismääräykset asetuksen edellyttämällä tavalla ennen asetuksen voimaantuloa.

3 Esityksen vaikutukset

Yliopistot toteuttavat ehdottavien uusien koulutusohjelmien mukaisen koulutuksen yliopistojen kokonaisrahoituksen puitteissa. Asetus ei vaikuta yliopistojen valtiolta saamaan perusrahoitukseen eikä jatkossakaan olisi osa yliopistojen rahoitusmallia.

(Yliopistojen arvio yliopistoihin kohdistuvista kustannusvaikutuksista)

(STM arvio kustannus- ja muista vaikutuksista STM:n hallinnonalalla)

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä opetusministeriössä sosiaali- ja terveysministeriön Asetusehdotuksesta on pyydetty lausunnot kaikilta lääketieteellistä ja hammaslääketieteellistä koulutusta antavilta yliopistoilta, sosiaali- ja terveysministeriöltä, sairaanhoitopiireiltä, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta, Suomen Lääkäriliitolta, Suomen Hammaslääkäriliitolta, Suomen Medisinariliitolta, Nuorten Lääkärien yhdistykseltä ja Suomen Hammaslääketieteen Opiskelijain Liitolta. Kuntaliitto?

Lausunnoissa ---

Asetusehdotus on ollut tarkastettavana oikeusministeriön lainvalmisteluosaston lain-tarkastusyksikössä.

5 Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä elokuuta 2012.

Kumottujen asetusten mukaisia tutkintoja varten opiskelevilla olisi oikeus siirtyä opiskelemaan tämän asetuksen mukaisesti taikka jatkaa opintojaan kumotun asetuksen mukaan. Opiskelijan olisi kuitenkin siirryttävä opiskelemaan tämän asetuksen mukaan, jollei hän ole suorittanut kumotun asetuksen mukaista tutkintoa vuoden ---- loppuun mennessä. Yliopistot päättäisivät siirtymiseen liittyvistä järjestelyistä.